

sielle spørsmål på området. Hvorfor oppstår posttraumatiske reaksjoner? Er vår behandling og forebygging rasjonell? Hva med debriefing og fokusering på traumatiske opplevelser – gjør ikke det ofte vondt verre? Slike spørsmål ville nok flere ha ønsket belyst av en erfaren militærpsykiater.

Einar Kringlen
Psykiatrisk institutt
Universitetet i Oslo

Nyttig, men subjektivt om tvillinger

Grønning JT.

Boken om tvillinger

Myter og virkelighet om graviditet, fødsel og tvillingforholdet. 240 s, ill.
Odense: TekstXpressen, 2008. Pris NOK 389
ISBN 978-87-90614-04-1

I flere år hadde mange norske tvillingforeldre kjøpt tvillingboken direkte fra Danmark i mangel av liknende altomfattende norsk verk. I 2008 kom den på norsk. Målgruppen er vid – alt fra kommende og erfarne

tvillingforeldre til familie og fagfolk.

Forfatteren er journalist og tvillingmor. Innholdet er kvalitetssikret av danske fagfolk og deretter tilpasset norske forhold av blant andre overlege Per E. Børdahl ved Kvinneklinikken, Haukeland universitetssykehus, tvillingmor Ingunn Lindborg og Ingun Ulven Lie, leder i Tvillingforeldreforeningen i Norge.

Ifølge forlaget er dette en gjennomgang av de mange fasene (som er annerledes med tvillinger) før, under og de første ti år etter fødselen. Det aller meste handler imidlertid om graviditet, fødsel, spedbarnstid og amming. Mye plass er også viet til praktiske råd om utstyr og tilpasning av hverdagen. Kapitlet om barseltiden er særlig relevant, siden denne for svært mange tvillingforeldre skiller seg radikalt fra en normal barseltid og er dårlig beskrevet i liknende bøker for blivende foreldre.

Mens beskrivelsene av alt som skjer under graviditet, fødsel og i barseltiden er faktabasert og relevant, oppleves en del av de øvrige rådene som svært subjektive. Når det gjelder karriere, går forfatteren langt i å anbefale mødre å være hjemme med barna utover året med svangerskapspermisjon. Hun hevder blant annet at det er karrieremessig likegyldig om man er borte fra arbeidsmarkedet i to eller tre år. Dette er

råd som få har råd til å følge og som i høy grad kan diskuteres.

De få kapitlene som omhandler tvillinger etter spedbarnsalderen er mer overfladiske. Som mor til tvillinger på tre år føler jeg at jeg har hørt mye av det som skrives om blant annet språk og tvillingforholdet før – uten at noe er dokumentert. Her er savnet av litteraturreferanser derfor stort.

Boken om tvillinger kommer som paperback, er illustrert med mange koselige bilder av eneggede og toeggede tvillinger og har et fyldig stikkordsregister som gjør det enkelt å benytte den som oppslagsbok.

Det er ingen tvil om at denne utgivelsen vil oppleves som manna fra himmelen for blivende tvillingforeldre! For oss med noen års erfaring er den mindre nyttig, og jeg er usikker på hvor interessant den er for fagfolk. Språket er preget av dansk, og i neste utgave bør det legges større vekt på ytterligere kvalitetssikring av både språk og øvrige råd som gis.

Stine Bjerkestrand
Tidsskriftet

Kort og god oppdatering om seksuelt overførbare infeksjoner

Moi H, Maltau JM.

Seksuelt overførbare infeksjoner og genitale hudsykdommer

251 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2008.
Pris NOK 345
ISBN 978-82-05-36562-9

Dette er en ny, revidert utgave, egnet for allmennpraktiserende leger så vel som for dermatoverologer, gynekologer, urologer og medisinstudenter. Hovedkapitlene omhandler gjeldende lovgivning, laboratorietesters sensitivitet/spesifisitet, positiv/negativ prediktiv verdi og hvordan man skal ta opp en seksualanamnese. Det er omtale av de forskjellige mikrobiologiske agenser, detaljert beskrivelse av diagnostiske metoder, inkludert hensiktsmessig utstyr og bruk av dette, de enkelte seksuelt overførbare infeksjoner og genitalt lokaliserte dermatoser. I denne reviderte utgaven er det noen nye tilleggskapitler – etiologi ved ikke-gonoreisk/ikke-klamydisk uretritt og cervisitt, genitale infeksjoner hos dem som har sex med personer av samme kjønn, prostatitt, reaktiv artritt og seksuelt overførte tarminfeksjoner.

Dette er dels en kortfattet lærebok, dels en oppslagsbok til bruk ved utredning av forskjellige genitale symptomer. Språket er enkelt og lettfattelig, telegramstil benyttes i stor grad. Man kunne kanskje innvende at det er en rekke gjentakelser. Dette kan også være en styrke – idet forslag til diagnostiske utredninger og detaljert praktisk beskrivelse av disse finnes både under omtalen av aktuelle mikrobiologiske agenser, under den enkelte sykdom og under prosedyrebeskrivelse relatert til symptomutredning. En rekke vedlegg – meldingsskjema, seksualanamneseskjema, smittesporingsjournal, pasientinformasjoner m.m. – er også svært nyttig og gjenspeiler forfatterens store erfaring på området.

Seksuelt overførbare infeksjoner og genitale hudsykdommer inneholder en rekke til dels svært gode kliniske bilder. Omtalen av genitalt lokaliserte hudsykdommer er, som i den forrige utgaven, både god og nyttig, da en rekke dermatologiske tilstander, de færreste seksuelt overførbare, ofte er aktuelle differensialdiagnoser i den kliniske hverdag og dessuten sparsomt omtalt i annen medisinsk litteratur. Jeg kunne ha ønsket meg et noe mer «slitesterkt» omslag – med håp om boken at vil bli hyppig anvendt. Den er den eneste i sitt slag i Norge og kan anbefales på det varmeste.

Arvid Nilsen
Hudavdelingen
Haukeland universitetssykehus

Ortopedi i akuttmottaket

Önnerfält J, Önnerfält R.

Akut ortopedi

170 s, ill. Lund: Studentlitteratur, 2008.
Pris SEK 258
ISBN 978-91-44-05136-9

Dette er annet, revidert opplag av det som ifølge forfatterne er ment som en håndbok for turnusleger og andre nylig utdannede når de arbeider selvstendig i et akuttmottak eller i tilsvarende situasjoner. I tillegg

mener de at fysioterapeuter og sykepleiere vil ha nytte av den.

Den er systematisk oppbygd ut fra anatomiske regioner og skrevet på et lettfattelig svensk. Dog virker det noe uvant at noen latinske benevnelse er forsvensket, mens andre ikke er det. Det er lett å akseptere «metakarpofallangelledet» i stedet for «metacarpophallangealledet», men forkortelsen MKF-leddet i stedet for MCP-leddet

føles uvant. I calcaneus- og navicularefrakturer, blant annet, er c-en beholdt.

Akut ortopedi er godt illustrert med bra tegninger.

De viktigste akutte sykdommer og skader i muskel- og skjelettsystemet er omtalt.

Siden utgivelsen kun omfatter 170 sider, må omtalen av de enkelte tilstander og skader nødvendigvis bli kort. Av en oppslagsbok for akuttmottak kunne man ønsket seg mer vektlegging av undersøkelsesmetoder. Differensialdiagnoser er mangelvare, og komplikasjoner altfor lite omtalt.

De to siste kapitlene er viet henholdsvis lokalanestesi og gipsingsteknikker. Særlig det siste er oversiktlig, gir gode råd og har gode illustrasjoner.

Alt i alt er dette en grei, kortfattet oversikt over den akutte ortopedien – helt klart rask og lettfattelig informasjon for helsearbeidere som ønsker og trenger en oversikt over denne delen av medisinen. Men den er for kortfattet til at den kan anbefales som oppslagsbok i norske akuttmottak.

Norvald Langeland

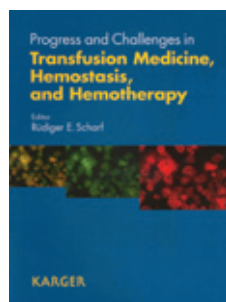
Norsk Pasientskadeerstatning
Oslo

Transfusjonsmedisin og immunhematologi

Scharf RE, red.

Progress and challenges in transfusion medicine, hemostasis, and hemotherapy

407 s, tab, ill. Basel: Karger, 2008. Pris CHF 95
ISBN 978-3-8055-8659-7

De forskjellige kapitlene er forfattet av plenumsfor- dragsholdere og «state of the art»-symposiumtalere ved felleskon- gressen i 2008 for the German Society for Transfusion Medicine and Immunhematology,

the Interdisciplinary European Society for Hemapheresis og Société Française de Transfusion Sanguine. Det hele innledes av et kapittel der man drøfter økt sikkerhet ved implementering av optimalisert teaminterak- sjon, basert på erfaringer fra flyfart. Deretter følger et kapittel om status for allogen hema- topoetisk stamcelletransplantasjon. Resten er inndelt i seksjoner som tar for seg trombo- genese, interaksjon mellom hemostase og immunsystem, immunmodulering og tera- peutisk aferese, sirkulerende blodstamceller og in vitro-produksjon av erytrocytter og trombocytter, genteknologiske metoder i immunhematologi, trombocytter og smitte- stoffer, diagnose og behandling av blød-

ningsforstyrrelser, genetisk forskning og utfordringer ved trombofili og celleterapeu- tiske nyvinninger, inklusive bruk av dendrit- tiske celler, embryonale multipotente stam- celler og mesenkymale stamceller. Så følger et noe svakt kapittel om problemene ved hemostasemonitort hemoterapi, før det hele avsluttes med en bredere drøfting av virkningen demografiske endringer kan få for blodgivertilgangen. Kapitlene er forfattet av eksperter innen de respektive felter, med redaktøren som fagvurderer, og holder gjen- nomgående en god standard.

Bjarte Gees Solheim
Oslo

Multipel sklerose-atlas

Verdens helseorganisasjon

Atlas multiple sclerosis resources in the world 2008

51 s, ill. Genève: WHO, 2008. Pris CHF 20
ISBN 978-92-4-156375-8

Dette atlaset er utgitt av WHO i samarbeid med den internasjonale føderasjonen av multipel sklerose- forbund. Denne sykdommen er en av de vanligste årsaker til uførhet hos unge voksne, og målet med

atlasen er å gi en oppdatert oversikt over forekomst og fordeling av tilgjengelige utrednings- og behandlingsressurser i verden. Dataene i atlasen er basert på svar på et spørreskjema mottatt fra 112 av WHO's 193 medlemsland, men i 67 av disse er det kun én enkelt person som har svart og det hersker usikkerhet om grunnlaget for dataene. For flere av temaene er det igjen bare en del av landene som har svart. Utgi- verne presiserer også at datagrunnlaget varierer og at en del data kan være gamle.

Dataene er fremstilt i form av verdenskart med fargekoder. I tillegg er de gitt i tredimensjonale skråstilte søylediagrammer som ser fancy ut, men er vanskelige å lese. Noen data er også gitt i teksten, og her er det inkonsekvenser i desimalbruken – én desimal i brøteksten og to i figurteksten gir lite mening når dataene generelt er ganske omtrentlige. Hvert tema avsluttes med et lite avsnitt der man oppsummerer situasjonen i verden og forsøker å gi noen føringer for utjevning av forskjellene.

For mange av temaene finnes det gode oversiktsartikler som er mer oppdatert enn denne utgivelsen. For andre temaer er data- grunnlaget så begrenset eller så uklart fun- dert at man ikke kan benytte atlasen til annet

enn synsing. Siden det nettopp er synsing man skal erstatte med dette atlasen, er det veldig synd at man ikke har nedlagt et større arbeid i å kvalitetssikre grunnlagsdataene. En del overraskende mangler forekommer også – eksempelvis at man ikke har opplysninger om antall nevrologer i Sverige og at data om kjønnsforskjeller i forekomsten av multipel sklerose ikke er oppdatert. Atlasen viser at det er forskjeller i utrednings- og behandlingstilbud mellom rike og fattige land, men det er knapt noen overras- kelse. Bakerst er det en liste over hvem som har levert data fra de ulike landene, men en referanseliste mangler fullstendig.

Hvem er dette atlasen laget for? For oss som jobber mye med multipel sklerose bringer det ikke noe nytt. For andre som ønsker seg en oversikt over sykdommen og ressurser kan det gi en innføring, men det finnes annen informasjon som er bedre kva- litetssikret.

Elisabeth Gulowsen Celius

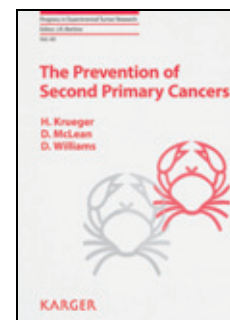
Nevrologisk avdeling
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Oversiktlig om sekundærcancere

Krueger H, McLean D, Williams D.

The prevention of second primary cancers

A resource for clinicians and health managers.
147 s, tab, ill. Basel: Karger, 2008. Pris CHF 218
ISBN 978-3-8055-8497-5

En «second pri- mary cancer» (SPC) er en ny primær kreft- sykdom som opp- står hos en person som tidligere har hatt kreft i annet organ eller vevs- type. Nyere behandling har ført til signifikant bedre

overlevelse ved mange krefttyper de siste 30 år, noe som har gjort langtidsoppfølging av kreftpasienter til et nytt og viktig område innen medisinen. Kreftoverlevelse risikerer ikke bare residiv eller tilbakefall av den pri- mære kreftsykdommen, de har også økt risiko for å utvikle ny malignitet.

Denne monografien gir en oversikt over nåværende litteratur og forskning på sekun- dære kreftsykdommer. Målsettingen er å gi en forståelse av det epidemiologiske aspektet og den økte insidensen, identifisere etiologiske faktorer og å veilede med hen- blikk på preventive tiltak som kan redusere byrden av sekundærkreft, både for individet selv og på populasjonsnivå.

Først er det en oversikt over emnet, med definisjon av begrepet og presentasjon av